

Op zee, 1 juli 1923

Lieve, lieve Marie,

Ik ben nog aan boord van de Belgenland en toch schrijf ik jou nu al deze brief. Een brief die ik pas zal kunnen versturen als ik voet aan wal heb gezet in Amerika.

Waarom ik u nu al schrijf? Omdat ik u mis, Marie en vandaag nog een beetje meer dan de voorbije dagen.

Vandaag is 't namelijk zondag en zondag was toch altijd onze dag. Dan werd ik 's morgens wakker met dat heerlijke gevoel dat we elkaar na een lange week eindelijk weer zouden zien. In de kerk zagen we elkaar dan al. Jij tussen de vrouwen, ik aan de mannenkant. Maar, ik zorgde er altijd voor dat ik ergens ging zitten vanwaaruit ik een goed zicht op je had. Ik vond het zo zalig om naar jou te kijken, Marie. Als er gezongen werd, dan hoorde ik die engelachtige stem van jou er altijd bovenuit. En dan moest het mooiste van de dag nog komen, de namiddag. Jij en ik, samen op wandel. Bij goed weer gingen we altijd tot aan het water en daar zaten we dan dicht bij elkaar te fantaseren over de toekomst. Dat waren zulke mooie momenten, Marie. En nee, die zijn niet voor altijd voorbij. Wij zullen weer wandelingen maken met elkaar, jij en ik. Heel binnenkort. 't Zal niet langs de boorden van de Schelde zijn, maar langs de oevers van de Hudson, de rivier die door New York stroomt. En we hoeven dan niet meer te fantaseren over een toekomst samen, want die toekomst zal op dat moment al begonnen zijn.

Dat jij nu mijn ring draagt, Marie, betekent zoveel voor mij. Dat is, sinds ik jou voor het eerst heb gekust, mijn allergrootste wens geweest. Dat ik je niet alleen meer mijn vriendinnetje mocht noemen,

maar mijn toekomstige vrouw. Dat je zo direct en zo volmondig ja hebt gezegd toen ik je vroeg om met mij te trouwen, daarmee heb je van mij de gelukkigste man op de hele wereld gemaakt. Bedankt, Marie. Bedankt voor je vertrouwen. Bedankt voor je tederheid, maar boven alles bedankt voor je liefde. Ik zie jou ook doodgraag, Marie. Met heel mijn hart, dat weet je. Ik zal je missen vandaag en ik zal je missen elk moment van elke dag waarop wij niet samen kunnen zijn. Hou moed, mijn lief en weet dat ik voor altijd de uwe ben.

Zoen,

Janneman.

Marie
1 juli 1923

Wat een dag! Ons moeder was in alle staten. Na de kerkdienst en het middageten verscheen er onverwacht bezoek op ons erf: de enige zus van ons vader, tante Georgette. Tante Georgette woont in Gent waar ze 'rijk getrouwd' is met nonkel François, een rechter. Hoe het haar gelukt is om zo rijk te trouwen? Dat heeft ze volgens ons vader altijd al gewild. Ze is destijds in Gent gaan werken met maar één doel, een rijke man aan de haak te slaan. En ze heeft die man nog gevonden ook.

En nee, natuurlijk kwam tante Georgette niet te voet ons erf opgewandeld. Tante Georgette wandelt niet en al zeker niet op een boerenerf, waar haar dure schoentjes weleens vuil zouden kunnen worden. Tante Georgette laat zich brengen door haar privéchauffeur die haar zo dicht bij onze deur heeft afgezet dat ze gewoon maar binnen te stappen had.

Ik kan er niet aan doen, maar als ik nog maar een glimp opvang van die tante van mij, dan word ik al acuut misselijk. Dikwijls is dat gelukkig nog niet gebeurd, want ik denk dat ik tante Georgette in mijn hele leven nog niet eens vijf keer heb gezien. Eén keer zijn we bij haar en nonkel François in Gent op bezoek geweest. Ik was toen nog heel klein, maar ik weet nog hoe akelig ik dat bezoek vond. Ik zat daar een hele middag op een stoel en durfde mij niet of nauwelijks te bewegen. 't Was daar zo chic in dat grote huis in het centrum van de stad. Ons moeder en ons vader dronken koffie en ik kreeg een glas limonade dat geserveerd werd door een dienstbode. Een dienstbode, ja. Tante Georgette heeft verschillende mensen die voor haar werken in huis. Kan je je dat voorstellen? Altijd iemand in de buurt die je op je wenken bedient. Andere mensen die ervoor zorgen dat je hele huishouding op wieltjes loopt. Hoe klein ik nog was, ik weet dat ik toen al een hekel had aan tante Georgette, maar dat ik nonkel François wel heel leuk vond. Hij liet me lachen door gekke gezichten te trekken achter de rug van mijn Gentse tante. Tante Georgette en nonkel François hebben geen kinderen en dat is misschien maar goed ook. Sorry, maar zo'n hautaine moeder wens ik echt niemand toe.

En nu kwam tante Georgette dus bij ons op bezoek. Eigenlijk moet ik zeggen: ze verlaagde zich ertoe om tot bij ons in Kallo te komen. Volgens mij is het de eerste keer sinds ze naar Gent verhuisde dat ze nog in Kallo is geweest. Dichter dan Antwerpen is ze nooit meer bij huis geweest. Daar heb ik haar met ons vader dus nog weleens een paar keer gezien, maar 't waren nooit ontmoetingen om met een goed gevoel op terug te kijken. Op de begrafenis van ons vader hebben we haar zelfs helemaal niet gezien. Zelfs geen briefje van troost of geen

kaartje van medeleven heeft ze ons gestuurd. Ze wilde wel komen, zei ze daarstraks, maar uitgerekend die dag had ze zo'n verschrikkelijke hoofdpijn dat ze een hele dag in een donkere kamer heeft moeten liggen.

'Georgette, waarom hebt ge ons op voorhand niets laten weten?' vroeg ons moeder. 'Dan hadden Marie en ik iets speciaals voor u kunnen voorzien.'

Iets speciaals voor haar voorzien? Wat dan, vraag ik me af. Er is geen geld voor iets speciaals. En als dat er wel zou zijn, dan moeten we het zeker niet uitgeven aan een serpent als tante Georgette. Dat is een lelijk woord dat ik nog nooit eerder heb gebruikt, maar hier is het op zijn plaats. Want ja, mijn tante is een echt serpent. Dat heeft ze vandaag nog maar eens bewezen.

Ik moet eerlijk toegeven: even heb ik gedacht dat ze ons zou komen helpen. Dat ze tegen haar schoonzus en haar nichtje kwam zeggen dat die zich geen zorgen over de toekomst hoefden te maken, want dat familie er is om elkaar te steunen in moeilijke tijden. Maar nee, dat deed tante Georgette niet. Het enige waar ze voor gekomen was, was voor de grote klok op onze schoorsteenmantel. Dé trots van ons vader. Hoe dikwijls heeft hij mij niet verteld dat hij die klok op de dag van zijn huwelijk met ons moeder van zijn ouders had gekregen. Een erfstuk uit de familie. En dat erfstuk wilde tante Georgette nu terug. Niet voor het geld dat de klok kon opbrengen. 'Oh nee, Rosalie, 't is niet de waarde van de klok die mij interesseert. Gelukkig hebben François en ik geen geld van doen. Maar, 't is het aandenken aan mijn broer, begrijp je? Het aandenken aan de hele familie.'

Het aandenken aan haar broer en aan de hele familie? Haar broer die ze niet eens mee naar zijn laatste rustplaats heeft begeleid. Haar ouders die omwille van haar in Antwerpen werden begraven, omdat hun dochter zich te goed voelde om in Kallo op de uitvaart van haar eigen vader en moeder te worden gezien. Een broer die ze ook vandaag niet op het kerkhof is gaan bezoeken, trouwens. Ze doet dat wel een andere keer, vandaag ligt alles er immers nog zo drassig bij. Een andere keer? Ze gaat dat nooit doen, tante Georgette. Want, haar broer interesseert haar niet en ze kan niet worden gezien op een kerkhof van het boerengat dat ooit haar thuis is geweest. Ons moeder en ik, wij interesseren haar ook niet. Het enige wat haar interesseert, is bezit. Ze wil die klok om ze in haar grote huis ergens op een kast te zetten, waar ze tussen alle andere spullen vast niet eens zal opvallen. Hebberigheid, dat is het.

Ik zag de pijn in de ogen van ons moeder bij de gedachte dat ze de klok aan haar schoonzus mee naar Gent zou moeten geven. Juist omdat ons vader zo aan zijn erfstuk gehecht was, is ons moeder dat ook.

Er is toen iets geknapt in mij. Ik kan het niet anders uitdrukken. Ik ben rechtgestaan en heb tante Georgette in niet mis te verstane woorden gezegd dat die klok in geen enkel geval met haar mee naar Gent zou reizen. Dat, als dat de enige reden was waarom ze ons was komen bezoeken, ze maar beter stante pede in haar dure automobiel met haar privéchauffeur achter het stuur terug kon vertrekken.

Maar, ons moeder heeft er anders over beslist. ‘Laat maar, Marie, het is goed’, zei ze. ‘Wij hebben nog zoveel dat van ons

vader is geweest en vooral: we hebben de mooie herinneringen aan elkaar. Die klok maakt echt niet het verschil.’

En zo is tante Georgette op de achterbank van haar automobiel mét privéchauffeur en met die grote klok naast haar op de grond teruggereden naar Gent. Mijn bloed kookt als ik eraan denk, maar ik heb gedaan wat ons moeder wilde dat ik deed.

JAN

2 juli 1923

We varen richting New York aan een snelheid van 30 kilometer per uur, omgerekend in scheepstaal: 17 knopen. Voor een schip zal dat best wel snel zijn, maar ik ga rapper met mijn fiets.

Tien dagen volle zee is lang, heel lang. Toen we net op volle zee zaten, was ik echt wel onder de indruk van al dat water, die staalblauwe lucht, de stralende zon... Maar, ondertussen heb ik het gezien. Ik breng de meeste tijd binnen door. Gelukkig heb ik mijn fijne kajuitgenoten met wie ik regelmatig een babbeltje kan slaan. We hebben het dan voornamelijk over wat we verwachten van New York. We proberen Pjotr wat Nederlands te leren en hij ons Pools. Eigenlijk een zinloze bezigheid, want de taal die we allemaal echt moeten leren, is natuurlijk Engels. Maar, we hebben er wel plezier in en dat is wat telt op dit moment. Alles is goed om de tijd zo snel mogelijk vooruit te laten gaan.